

Indvielse af diakonisser og diakoner i Danmark

af Liselotte Malmgart

Der findes en lang tradition for indvielse af diakonisser og diakoner i tilknytning til de danske diakonale fællesskaber. Det drejer sig om indvielse i tilknytning til de tre danske diakonissehuse, Den danske Diakonissestiftelse, Diakonissehuset Sankt Lukas Stiftelsen og Kolonien Filadelfias Diakonissehus, og om den indvielse, der finder sted på baggrund af en gennemført uddannelse ved Kolonien Filadelfias Diakonskole (siden 1988 Institut for Diakoni og Sjælesorg) og ved Diakonhøjskolen i Århus. Desuden blev der i Kirkens Kørhær frem til ca. 1960 praktiseret indvielse af medarbejdere til diakonalt arbejde. Herudover er indvielse af diakonisser og diakoner også blevet praktiseret i flere danske frikirker. I nærværende sammenhæng skal der dog udelukkende gøres rede for indvielse i forbindelse med de fire førstnævnte institutioner, der alle har tilknytning til Den danske Folkekirke.

I forbindelse med indvielsen opnåes tilknytning til et fællesskab; enten et søsterfællesskab, et diakonforbund eller et diakonifællesskab. Sidstnævnte er betegnelsen på det fællesskab, der findes i tilknytning til Diakonissestiftelsen og som opstod 1. januar 1999 ved en sammenlægning af søsterfællesskabet og diakonfællesskabet, som har eksisteret siden henholdsvis 1863 og 1979.

Traditionen for indvielse af diakoner og diakonisser er, ligesom inspiration til de diakonale uddannelser og en del af det diakonale arbejde, kommet fra Tyskland. Tanken er i nyere tid opstået i 1800-tallets tyske diakoni-institutioner, der blev et forbillede for de tilsvarende danske institutioner. Det skete med henvisning bl.a. til den tidlige kirkes praksis for indvielse af diakoner og diakonisser, først og fremmest som det fremstilles i Apostlenes Gerninger 6, og dernæst i de oldkirkelige kirkeordninger.

I modsætning til rituallet for præsteordination har ritualerne for diakonisse- og diakonindvielse aldrig været autoriserede og er dermed ikke en del af Den danske Folkekirkes officielle ritualbog, bl.a. fordi den danske kirke i modsætning til de andre nordiske kirker ikke officielt har ansat diakoner.¹ Det betyder, at indvielsen af diakonisser og diakoner i udgangspunktet har været en privat kirkelige handling, der udføres efter et privat ritual uden officiel folkekirkelig status.

Gennem årene har de forskellige diakonale institutioner haft forskellige traditioner for administrationen af indvielsen (hvem indvies og hvilke betingelser er knyttet dertil) og for udformningen af de ritualer, der er blevet anvendt i forbindelse med indvielsen.

De præster, der har været ansvarlige for indvielserne (som regel den pågældende institutions forstander), har følt frihed til at ændre i rituallet efter bedste evne og egen teologiske opfattelser, bl.a. begrundet med, at rituallet ikke har været lagt fast i en officiel ritualbog, men har en privat status. Næsten hver eneste forstander i diakonissehusene eller på diakonskolerne har derfor sat et lille fingeraftryk i deres institutions ritual. Skønt den enkelte ændring kan forekomme lille eller blot blive opfattet som en sproglig modernisering, betyder det over tid mange ændringer i udformningen af ritualerne. Det er lettere at lave ændringer, når de ikke skal igennem en liturgiskommision eller en offentlig debat.

Diakonisser, diakoner og deres arbejde

Der er grundlæggende to modeller forbundet med indvielsen; disse er blevet praktiseret og administreret lidt forskelligt i de forskellige fællesskaber, varieret op igennem tiden og med individuelle hensyn. For at blive indviet til *diakonisse* har man i en årrække, som oftest omkring 7 år (med varianter fra 3 til 10), haft tilknytning til det pågældende søsterfællesskab. Først i en periode på ½ til 1 år som søsterlev. Det blev betragtet som en gensidig prøveperiode, hvor man kunne prøve livet i fællesskabet og se hinanden lidt an (har jeg lyst til at være en del af dette fællesskab - vil hun passe sammen med os). Herefter fulgte optagelsen til prøvesøster og en tættere tilknytning til fællesskabet og dets arbejdsopgaver. Som oftest har det været i tiden som prøvesøster, at den pågældende har taget en uddannelse, f.eks. til sygeplejerske, (idet det skal understreges, at langt fra alle diakonisser har været sygeplejersker). Efter afsluttet uddannelse fulgte nogle år med selvstændigt arbejde inden indvielsen til diako-

nisse. Under hele forløbet blev man omtalt og tiltalt som ”søster” (i nyeste tid har man også på Diakonissestiftelsen haft nogle få ”brødre”), men selve betegnelsen diakonisse er betinget af indvielsen og en fortsat tilknytning til fællesskabet. I det øjeblik en diakonisse vælger at forlade fællesskabet, vil hun ikke længere blive betegnet som og vil formentlig heller ikke selv betragte sig som diakonisse.

For at blive indviet til *diakon* skal man have gennemført en uddannelse i tilknytning til Diakonhøjskolen eller Kolonien Filadelfia. Indtil begyndelsen af 1960’erne var diakoner kun mænd, men i 1962 begyndte skolerne at optage kvindelige elever. Kvinderne får også betegnelsen diakoner, når de er færdige med uddannelsen. Frem til 1960’erne fandt diakonindvielsen sted, når den pågældende havde haft nogle års arbejde efter afsluttet uddannelse. Siden henh. 1959 på Kolonien Filadelfia og 1967 i Århus har indvielsen fundet sted umiddelbart efter uddannelsens afslutning.

Traditionelt har betegnelsen diakon været forbundet med en bestemt uddannelse. Derfor har det almindeligvis ikke været opfattet således (som for diakonissernes vedkommende), at man ophører med at være diakon, hvis man melder sig ud af fællesskabet (diakonforbundet).

Det er også muligt at blive indviet til diakon på Diakonissestiftelsen, betinget af en periodes tilknytning til stedet og en kirkelig-diakonal uddannelse, f.eks. fra Sognediakonien, som blev oprettet på Diakonissestiftelsen i 1977 med henblik på udvikle en 1-årig uddannelse for sognemedhjælpere. Selvom denne form kan siges at være en mellemting mellem de to ovennævnte modeller, hælder den mest mod den traditionelle diakonissepraksis, idet tilknytningen til fællesskabet og ikke selve uddannelsen er det afgørende.

Arbejdsomæssigt har diakonisser og diakoner varetaget en lang række opgaver af social, sygeplejemæssig eller undervisende karakter i tilknytning til mange forskellige former for institutioner og organisationer, såvel private som offentlige.

Udover deres indtægtsgivende arbejde er det karakteristisk for diakoner og diakonisser, at de ofte har engageret sig i lokalt kirkeligt arbejde f.eks. som medlemmer af menighedsråd eller frivillige medarbejdere i mange sammenhænge; - besøgstjeneste, varmestuer, søndagsskoler, børneklubber, missionskredse og genbrugsbutikker for bare at nævne nogle få eksempler.

I forhold til et sognebaserede diakonale arbejde må diakonissernes

arbejde i ca. 180 menighedsplejer og sygeplejeforeninger landet over fremhæves. Dette arbejde, som havde sit udgangspunkt i sygeplejemæssige opgaver, blev ofte fulgte af en stor indsats i kirkeligt-socialt arbejde, enten som en del af arbejdet eller som frivillig indsats. Det stod stærkest i perioden 1900-1960. Meget generelt kan det siges, at diakonissernes arbejde i storbyernes menighedsplejer udviklede sig til sognemedhjælperarbejde med omsorgsopgaver som f. eks. besøgstjeneste, mens det i sygeplejeforeningerne på landet og i mindre byer udviklede sig til kommunal hjemmepleje.

Institutioner og fællesskaber

Den danske Diakonissestiftelse begyndte i 1863 sit arbejde med at pleje syge og uddanne unge kvinder til sygeplejersker. Indvielsen af de tre første diakonisser fandt sted på Frederiksberg den 27. maj 1867. Der findes ikke en præcis opgørelse over, hvor mange diakonisser, som i tidens løb er blevet indviet i tilknytning til Den danske Diakonissestiftelse, men det drejer sig formentlig om 850-1000 kvinder.

Med etableringen af undervisningstilbudet Sognediakonien i 1977 besluttede man også at åbne for indvielse af diakoner i tilknytning til Diakonissestiftelsen. Den første diakon blev indviet i 1979 og der er siden indviet 44 diakoner. I første omgang medførte det et selvstændigt fællesskab for diakoner, men de to indvielsesfællesskaber er som allerede nævnt slået sammen til ét i 1999. I 2000 blev der indviet 3 diakonisser, i 2001 3 diakoner og Diakonifællesskabet har i dag ca. 110 medlemmer.

Da Danmarks andet diakonissehus, *Sankt Lukas Stiftelsen*, blev oprettet på Nørrebro i 1900, var indvielse af diakonisser en fastslået og selvfølgelig tradition i dansk sammenhæng. Den første indvielse af seks Lukassøstre fandt sted i Sct. Johanneskirken i maj 1906 og den seneste i maj 1996. Der er i tidens løb indviet 384 diakonisser på Sankt Lukas Stiftelsen og fællesskabet har i dag omkring 60 søstre. For tiden arbejder Stiftelsen med at åbne fællesskabet for mennesker, som ikke vil være diakonisser og det vil formentlig også medføre en ny form for indvielse til deltagelse i fællesskabet.

Danmarks første indvielse af tre mænd til diakoner fandt sted den 2. september 1917 i Helligåndskirken i København. Rammen var *Stefansforeningen*, der siden 1912 havde drevet en diakonskole i Nyhavn, hvor en lille flok unge mænd havde fået en form for social uddannelse, som kombinerede praktik på hovedstadens mange insti-

tutioner, på et sygehus eller i en menighedspleje med undervisning i kristendom og almindelig skolefag som f.eks. dansk og regning. Endnu fire diakoner blev indviet i Stefansforeningens regi 1918-20.²

Knap to måneder senere, den 28. oktober 1917, blev der for første gang holdt indvielse af diakoner på *Kolonien Filadelfia*, som var oprettet i 1897 og havde udviklet sig til en stor bo- og behandlingsinstitution for epileptiske og psykiatriske patienter. Med det formål at uddanne personale til at pleje patienterne var der oprettet en søster-skole for kvinder og en diakonskole for mænd. Den første diakonis-seindvielse på Kolonien Filadelfia fandt sted i 1913. I tiden frem til 1969, hvor den sidste indvielse fandt sted, blev omkring 80 kvinder indviet til diakonisser i søsterfællesskabet. På Kolonien Filadelfia er der siden 1917 indviet omkring 760 diakoner, fra 1966 både mænd og kvinder. Diakonskolen blev nedlagt i 1982, men siden 1988 kan man blive indviet til diakon, betinget af en gennemført diakon-uddannelse ved Institut for Diakoni og Sjælesorg. I foråret 2001 blev 12 mennesker indviet til diakoner. For øjeblikket har 10 diakonisser tilknytning til Kolonien Filadelfias søsterfællesskab og der er omkring 340 medlemmer af Kolonien Filadelfias Diakonforbund.

Stefansforeningen havde ikke succes med sin diakonskole og foreningens tilslutning var svindende. Bestyrelsen besluttede derfor at opløse foreningen efter at have anmodet Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark om at overtage arbejdet med at uddanne mænd til diakoner. Det førte i efteråret 1920 til oprettelsen af *Diakonskolen* (fra 1928: *Diakonhøjskolen*) i Århus, som i 1923 havde ud-dannet sit første hold elever. To år senere fandt den første diakon-indvielse sted i tilknytning til skolen. Der er siden indviet godt og vel 1500 diakoner, som har gennemført en diakonuddannelse i Århus, fra 1966 også kvinder. Der afholdes nu diakonindvielse to gange om året. Der er indviet 48 diakoner i 2000 og 28 i foråret 2001. Diakonhøjskolens Diakonforbund har i dag godt og vel 770 medlemmer.

Diakoni-indvielse og Den danske Folkekirke

Forud for den første diakonisseindvielse i 1867 var gået adskillige drøftelser med Sjællands biskop Martensen, der havde siddet i Diakonissestiftelsens bestyrelse i et par år.³ Han var ængstelig for, at en kirkelig handling, der indeholdt en velsignelse med håndspålggelse af søstre, ville give diakonissernes stilling et officielt kirkeligt præg, som de ikke var berettiget til. Han foreslog, at handlingen

kunne gennemføres i diakonissehusets dagligstue med håndspålgelse eller i kirken uden håndspålgelse.

Forstanderinden, frk. Conring, stod dog fast på, at indvielsen skulle gennemføres under bøn og håndspålgelse, som hun kendte til det fra diakonissehuset i Kaiserswerth, der var det ældste og toneangivende i Tyskland.⁴ Der var hun også selv blevet indviet som forberedelse til oprettelsen af det danske diakonissehus. Det var vigtigt for frk. Conring, at handlingen ikke skulle gennemføres privat, hjemme i diakonissehusets dagligstue inden gudstjenesten. Det havde betydning, at den blev overværet af en folkekirkelig menighed, fordi det var i den sammenhæng diakonissernes diakonale arbejde hørte hjemme. Indvielsen skulle foregå åbenlyst for alles øjne, fordi diakonissehuset ønskede at tjene i Folkekirken og ikke at fremstå som en separatistbevægelse ved at skabe en gudstjeneste efter eget forgodtbefindende. Efter en personlig samtale med en åbenbart meget overbevisende frk. Conring gav biskop Martensen efter og tillod indvielse under bøn og håndspålgelse. I den tale, Diakonissestiftelsens præst holdt til de nye diakonisser, mærkes den forudgående diskussion. De blev nemlig belært om, at "Eders Gerning er en fri Kærligheds Tjeneste. I indvies i Dag ikke til noget Embede i Kirken. I skulle ikke herefter indtagen nogen særlig kirkelig Stilling".⁵

Spørgsmålet om diakonisseindvielse havnede på biskoppens bord igen i 1901, da Sankt Lukas Stiftelsen året efter sin omdannelse til diakonissehus anmodede biskop Skat Rørdam om at indvie forstanderinden, frk. Brockenhuus-Löwenhielm.⁶ Sankt Lukas Stiftelsens henvendelse til biskoppen vakte uro hos bestyrelsen for Diakonissestiftelsen. Et af medlemmerne henvendte sig til Skat Rørdam for at udtrykke sin bekymring over, at et ja til anmodningen ville betyde en kirkelig anerkendelse, som det nye foretagende ikke fortjente. Der kom et beroligende svar tilbage, idet biskoppen netop havde skrevet sit afslag til Sankt Lukas.⁷ Han sagde nej med henvisning til, at hans medvirken i sin egenskab af Sjællands biskop ville medføre, at handlingen fik et officielt præg, "hvorved Lukas Stiftelsen stilledes som et Led af den (folke) kirkelige Organisation". Det ønskede han ikke at medvirke til, dels fordi det var ikke til at vide, hvad foretagendet kunne udvikle sig til og dels fordi "det turde være ret tvivlsomt, om jeg vilde have Ret til at foretage en saadan Handling uden allerhøjestes Bemyndigelse eller Tilladelse".⁸ Skat Rørdam sluttede med at foreslå, at man anmodede præsten på Diakonissestiftelsen om at foretage indvielsen for at vise, at det nye diakonissehus ikke

ønskede at konkurrere med det gamle, men det vandt ikke genklang i Sankt Lukas Stiftelsens bestyrelse. Først fem år senere blev der gennemført en indvielse af diakonisser. Det skyldtes dels, at der var uenighed om spørgsmålet i bestyrelsen og dels, at det gled i baggrunden, indtil man i 1906 fik ansat en præst, som kunne tage ansvaret for det.⁹ Forstanderinden, frk. Brockenhuus-Löwenhielm, blev aldrig indviet; muligvis fordi hun selv var opsat på, at indvielsen skulle ske ved en biskop.¹⁰

Næste gang spørgsmålet om indvielse dukkede op, skete det i form af en henvendelse til alle de danske biskopper i sommeren 1925. Den kom fra Dr. Hoff, forstanderen for den fem år gamle Diakonskole i Århus.¹¹ Forinden havde skolens bestyrelse orienteret sig om andre danske, svenske og norske ritualer, og havde derpå selv udarbejdet et forslag til indvielsesritual, som stort set var identisk med det, der tidligere var blevet brugt i Stefansforeningen.¹² Nu planlagde skolen senere på året "en kirkelig Indvielse til Diakongerningen" og man anmodede derfor biskopperne om godkendelse af det vedlagte indvielsesritual med henvisning til, at diakonerne på forskellige vis ville komme til at udføre en indsats i "Menighedens Arbejde".¹³ I første omgang reagerede to biskopper. Biskop Olesen i Ribe meddelte, at han intet havde at indvende mod ritualet; men det havde til gengæld hans kollega i Århus. Biskop Schiøler var kritisk overfor, at det ikke fremgik tydeligt af ritualet, hvor "den Diakongerning, Indvielsen gælder, skal have sin Tilknytning". Han fandt det besynderligt, at man anmodede om biskoppens godkendelse, når der ikke specielt blev talt om Folkekirken i ritualet, men i stedet anvendt udtryk som "evangelisk luthersk kirke" og "den danske menighed", der ret beset kunne gælde andre kirkesamfund eller frimenigheder udenfor Folkekirken. Schiøler henviste til, at henvendelsen ville blive behandlet på det kommende bispemøde til september.¹⁴ Som resultat af Schiølers brev blev Diakonskolens bestyrelse enig om at udskifte de nævnte udtryk med "den danske, evangelisk-lutherske kirke", men man ville ikke bruge udtrykket "Den danske Folkekirke", fordi én af de mænd, der stod foran indvielse, skulle udsendes til Indien som missionær.¹⁵ Uden yderligere ændringer i ritualet blev de første Århus-diakoner herefter indviet den 30. august 1925.

Resultatet af biskoppernes møde den 9. september 1925 blev, at de i og for sig ikke havde noget imod en indvielseshøjtidelighed for diakoner, men at man for det første ville gøre opmærksom på, "at

man bør ikke gøre en sådan Højtidelighed stærkere end det kommet til at svare til Stillingen, hvortil Indvielsen sker” og for det andet var man ret utilfreds med det tilsendte ritual.¹⁶ Man anmodede derfor Diakonskolen om at forhandle videre med biskop Gøtzsche i Viborg om ritualets udformning.¹⁷ Herefter ser der ud til at være sket en brist i kommunikationen, for biskoppen i Viborg ventede tilsyneladende på, at Diakonskolen skulle henvende sig til ham, og Diakonskolen ventede på en henvendelse fra biskoppen.

Først i foråret 1926 blev spørgsmålet igen taget op og denne gang på en lidt uheldig vis. Dr. Hoff skrev i maj 1926 til biskop Gøtzsche for at takke ham for at have anbefalet en indsamling til Diakonskolen og sluttede med at skrive, at det kunne jo være, at tiden endnu ikke var inde til en løsning af spørgsmålet om kirkens anerkendelse af diakonerne, så måske skulle man lade det ligge i nogle år.¹⁸ Det blev Gøtzsche vred over, måske ikke mindst, fordi han rent faktisk havde udarbejdet et længere notat med overvejelser og rettelsesforslag til indvielsesritualet.¹⁹

På bispenses forårsmøde nogle få dage senere fik Gøtzsche de øvrige biskoppers godkendelse til at svare, at hvis Diakonskolen ligefrem ikke ønskede biskoppernes godkendelse, ja, så skulle skolen ikke i fremtiden kunne forvente bispekollegiets anbefaling af diakonsagen.²⁰ Her var mere på spil end et indvielsesritual. Det kunne også få økonomiske konsekvenser for den unge skole, hvis biskopperne ikke fremover ville anbefale indsamling i kirkerne til sagen. Dr. Hoff skrev atter til biskopperne med en undskyldning og et fornyet ønske om drøftelse af indvielsesritualet.²¹ Biskop Gøtzsche lod sig øjensynlig formilde, for resultatet blev, at han lavede nogle mindre ændringer og sendte ritualet retur til Diakonskolen i september 1926.²² Dette ritual blev anvendt til indvielse af diakoner i oktober 1926. Sagen nåede ikke at blive behandlet på biskoppernes møde i september og blev genoptaget på deres møde i januar 1927.²³ Her fremkom to rettelsesforslag og derpå godkendte biskopperne et indvielsesritual, der grundlæggende var i brug på Diakonhøjskolen til midten af 1960'erne.

Det varede mere end 30 år, før indvielsesritualerne igen kom til officiel behandling. I 1953 nedsatte biskopperne et udvalg, der skulle foretage en kritisk revision af Den danske Folkekirkes gudstjenesteordning og ritualer og fremkomme med forslag til eventuelle ændringer og suppleringer. Resultatet af arbejdet blev først et forslag til alterbog i 1958 og dernæst et forslag til ritualbog i 1963.²⁴

Undervejs i arbejdet rettede udvalget henvendelse for at få tilsendt eksisterende ritualer for indvielse af diakoner og diakonisser, idet udvalget fejlagtigt antog, at der fandtes et fælles ritual, der blev brugt på alle institutioner.²⁵

Henvendelsen fra liturgiudvalget medførte, at forstanderne fra de tre diakonissehuse (Johs. W. Jacobsen, Johs. Müller og V. Kolthoff) i 1962 udarbejdede og indsendte et forslag til et fælles indvielsesritual for diakonisser.²⁶ Der var derfor forbavselse og lidt ærgrelse over, at Prøveritualbogen ikke indeholdt et forslag til et autoriseret ritual for indvielse af diakoner og diakonisser. Det blev efter forespørgsel forklaret med, at det ikke var udvalgets opgave at komme med forslag til nye ritualer, kun at revidere de gamle.²⁷ Det har ikke været muligt at fastslå, hvorfor udvalget i første omgang var interesseret i diakoni-ritualerne.

Også forstanderne fra de to diakonskoler (Jens Nørgaard og V. Kolthoff) udarbejdede i 1964-65 et fælles indvielsesritual for diakoner. Dette udsprang dog i mindre grad af henvendelsen fra liturgiudvalget og i højere grad fra en følelse af, at tiden var inde til at foretage visse ændringer, bl.a. begrundet med diskussioner med de unge diakonelever om ordlyden i rituallet. Det blev ikke skønnet, at det i lighed med situationen i 1925 var nødvendigt eller muligt at anmode om bispekollegiets godkendelse af rituallet.²⁸

Siden udarbejdelsen af de to fællesritualer i 1960'erne har forstandere og præster på ny ændret i "deres egne" ritualer uden debat med andre institutioner, så der bruges ikke i dag en enslydende indvielsesliturgi. Et eksempel på, at ritualerne har udviklet sig forskelligt er, at diakonerne i rituallet fra 1965 formanes til at være præget af "retfærdighed, sanddruhed og kærlighed". En senere tid har fundet udtrykket "sanddruhed" for gammeldags, men ønsket om at modernisere sproget har givet to forskellige resultater. På Kolonien Filadelfia hedder det nu: "retfærdighed, *sandhed* og kærlighed", mens det på Diakonhøjskolen i Århus er blevet til: "retfærdighed, *pålidelse* og kærlighed".

Der har været tradition for, at diakonissehusene og Diakonhøjskolen har haft en eller flere danske biskopper siddende i deres bestyrelse og disse har derfor været tilstede ved mange indvielser af diakonisser og diakoner. I Århus er det blevet fast tradition, at man beder en biskop om at prædike til den højmesse, hvor indvielsen finder sted, mens selv indvielsen foretages af skolens forstander.

I flere tilfælde har spørgsmålet om en biskops aktive medvirken

ved indvielsen af diakoner været diskuteret. Det er altid blevet afvist med henvisning til, at det for det første synes mest naturligt, at handlingen foretages af den institutionsforstander, som har et personligt kendskab til de unge og for det andet, at spørgsmålet om en biskops evt. medvirken bør diskuteres i bispekollegiet.²⁹

Der synes på den ene side blandt biskopperne at have været en positiv accept af, at disse indvielseshandlinger finder sted - og på den anden side en ængstelse for, hvilket signal det vil sende ud i Folkekirken, hvis en dansk biskop lægger hånd på andet end en præst.

Nogle mener, at indvielserne er med til at manifestere diakonien og den diakonale tjeneste i Den danske Folkekirke. Andre vil hævde, at når der ikke er tale om indvielse til en decideret kirkelig ansættelse (en form for diakonat), har indvielsen ingen relation til Folkekirken, men må betragtes som en rent privat velsignelseshandling. Det er ikke en folkekirkelig opgave at fremhæve nogle menneskers arbejde på plejehjem, børneinstitutioner eller hospitaler.

Spørgsmålet kompliceres af forskellige opfattelser af, hvorledes Folkekirkens holdning kommer til udtryk og hvem der repræsenterer Folkekirken. Indvielseshandlingen foregår efter en uautoriseret liturgi og den har ingen kirkeretlige konsekvenser. Men den foretages i praksis af en præst i Folkekirken med biskoppernes billigelse og angår medlemmer af Folkekirken, om end den ofte har fundet sted i en institutionskirke og ikke i en sognekirke. Der er ingen tvivl om, at indvielsen er en kirkelig handling - men spørgsmålet om, hvorvidt det er en folkekirkelig handling, er der flere meninger om.

Indvielsesritualerne

Indvielsen er en kirkelig handling, der kan sammenlignes med ordinationen af teologer til et præsteembede i Den danske Folkekirke. Ved en indvielse eller ordination kaldes man til en særlig opgave, velsignes til opgaven og sendes ud for at udføre den. Afgørende for et indvielsesrituals funktion er derfor tekstens udformning af de tre grundlæggende elementer: kaldelse (vocatio), velsignelse (benedictio), sendelse (missio).³⁰

De forskellige indvielsesritualer har grundlæggende en struktur, der indeholder følgende dele: en speciel indvielsesbøn, en tale (oftest af formanende karakter), læsning af 1-5 bibelske tekster, aflæggelse af et løfte (besvarelse af 1-3 spørgsmål), håndspålæggelse med indvielsesord eller velsignelse og til sidst en afsluttende bøn eller velsignelse. I de to diakonskoleers ritualer indgår også en indle-

dende fremstilling eller præsentation fra prædikestolen efter prædiken af de, der skal indvies. Der er i tidens løb mange forskellige udformninger af disse grunddele, som heller ikke alle findes i alle ritualerne.³¹

Det var i begyndelse almindeligt at afholde en særlig gudstjeneste på en hverdagsaften, hvori indvielsen indgik; f.eks. var indvielsen i de første år på Diakonissestiftelsen en del af en årsfest, hvor også årsberetningen blev læst højt fra prædikestolen. Senere er det blevet sædvane at lade indvielsen indgå i en søndagshøjmesse, hvor den er placeret mellem prædiken og altergangen. Indvielsen kan også sætte sit præg på andre dele af gudstjenesten, f.eks. bruges på Diakonissestiftelsen en speciel indledningskollekt. Som oftest finder indvielsen sted i forbindelse med en årsfest eller et årsmøde.

Når ritualerne betragtes ud fra spørgsmålet om udformningen af de tre elementer: *kaldelse*, *velsignelse* og *sendelse*, er det naturligt at begynde med, hvad der i ritualet siges om kaldelse og der at skelne mellem det indre og det ydre kald.

I de diakonale ritualer står det indre kald og den enkeltes ja til det personlige kald stærkt. Det ses bl.a. i formuleringen af det spørgsmål, som diakonisserne på Sankt Lukas Stiftelsen skulle besvare indtil begyndelsen af 1950'erne: "Er det med din frie vilje, du vælger kaldet til at være diakonisse?"; senere omformuleret til "Er det med din frie vilje, du følger kaldet til at være diakonisse?" og fra 1963 det enklere: "Vil du indvies til diakonisse?".

Tanken om det indre kald ligger også bag den formulering, der tidligere blev brugt i Århus i forbindelse med præsentationen af de kommende diakoner fra prædikestolen: "De, som i dag fremstiller sig i vor kirke med begæring om at blive indviede, ... er ..." og den formulering, som stadig bruges på Kolonien Filadelfia: "De, som i dag ønsker at blive indviede ... er ...".

Der refereres i ritualerne ikke til et ydre kald, da der ikke er formuleringer, der knytter indvielsen til en konkret tjeneste i en menighed eller et bestemt ansættelsesforhold. Der tales kun i generelle vendinger om "tjeneste i menigheden".

Ligeledes står den konkrete sendelse svagt i ritualerne. Der tales ikke om kirkens eller en menigheds sendelse af diakoner og diakonisser til funktioner i menigheden eller på menighedens vegne. Det hænger utvivlsomt sammen med, at kun få diakoner og diakonisser har været direkte ansat i menighedsarbejde, men har været beskæftiget på en lang række forskellige arbejdsområder. Desuden har der

for de flestes vedkommende ikke været nogen forbindelse mellem arbejdssted og den menighed, hvor indvielsen finder sted. En form for sendelse kan siges at være indirekte til stede i Diakonhøjskolens ritual, når diakonernes navne læses fra prædikestolen med tilføjelse af deres eventuelle arbejdssted; indvielsen afhænger dog ikke af, at diakonen er i arbejde.

Efter indvielsesspørgsmålene følger selve indvielsen, hvor diakonen / diakonissen knæler under håndspålæggelse. Håndspålæggelsen udføres kun af den forstander, der står for indvielsen, i modsætning til præsteordinationen, hvor udover biskoppen også andre præster og evt. menighedsrepræsentanter kan deltage i håndspålæggelsen.

Diakonissestiftelsen har som den eneste tidligere haft en velsignelse på dette sted i ritualet, som lød således: "Så styrke og velsigne Herren jer i det, som I nu har overtaget, så at I efter hans apostels ord må blive være faste, urokkelige, altid rige i Herrens gerning. I ved jo, at jeres møje er ikke forgæves i Herren!". Formuleringen "det, som I nu har overtaget" henviser til udtrykket "en diakonisses gerning" i det forudgående løfte.

De to diakonskoler og de to andre diakonissehuse har derimod i forbindelse med håndspålæggelsen altid brugt et indvielsesord, der med mindre variationer lyder: "I Faderen og Sønnens og Helligåndens navn indvier jeg dig til diakon / diakonisse ...". Efter udarbejdelsen af det fælles ritual i 1962-63 blev en tilsvarende formulering også indført på Diakonissestiftelsen.

Der er dermed ikke tale om en indvielse efter et nytestamentligt mønster, "under bøn og håndspålæggelse". Det er f.eks. tilfældet med ordinationen af præster, hvor der samtidig med håndspålæggelsen bedes om, at Gud vil "danne og dueliggøre dem, som nu er kaldet til dit ords tjeneste" og styrke dem "ved din Helligånd, at de må blive rette arbejdere til din høst."

I tilslutning til formuleringen "indvier til diakon / diakonisse ..." har der været brugt flere forskellige udtryk, som præciserer i hvilken sammenhæng dette sker. Det mest anvendt er "i den evangeliske-lutherske kirke". Det bruges i dag på Diakonhøjskolen, Kolonien Filadelfia og på Diakonissestiftelsen med den yderligere tilføjelse, "knyttet til Diakonissestiftelsen". Til tider har der været tale om "den danske evangelisk-lutherske kirke" eller "vor danske evangelisk-lutherske kirke". Udtrykket "den danske folkekirke" har derimod aldrig været anvendt.

Efter indvielsesordet afsluttes med en kollektiv bøn for eller en

velsignelse af alle, der er blevet indviet. I Diakonhøjskolens og Kolonien Filadelfias ritual bedes der for de nyindviede med ordene: "Evide Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, vi beder dig se i nåde til disse diakoner. Giv dem ved din Helligånd værdigt og med troskab og frimodighed at øve denne gerning, som er dem betroet til din kirkes gavn og dit riges fremme."

På Diakonissestiftelsen bedes først for de nyindviede, dernæst for alle med ordene "Fyld deres og vore sind med glæde og tak og bevar os alle i troen på din søn, vor Herre Jesus Kristus, i hvis navn vi i fællesskab beder: Vor Fader". Her afsluttes indvielsen med, at resten af menigheden deltager i bønne.

I ritualerne bruges udtryk og formuleringer, der siger noget om, hvad der forventes af de kommende diakoner og diakonisser. Det sker, når der formænes eller bedes om bestemte egenskaber, som det f.eks. er tilfældet med formæningen til, at de nye diakoner i Århus skal være "præget af retfærdighed, pålidelighed og kærlighed" og bønne om at give diakonisser på Sankt Lukas Stiftelsen "et ydmygt sind og et udelt hjerte".

Mere omfattende og beskrivende var det løfte, som søstre på Diakonissestiftelsen i de sidste årtier af 1800-tallet skulle aflægge, og hvor de skulle sige ja til at "overtage og udrette en Tjenerindes Gjærning i Menigheden, saa at I øve en christelig Barmhjertighed ... saa at I stadigt gaae de beskikkede Sjælesorgere og Læger til Haande, troligt udrette, hvad de sætte Eder til, og uden Knur rette Eder efter de Forskrifter, som gjælde paa de Sygehuse eller andre Anstalter, hvor I komme hen og saa at I endeligt lyde de Foresatte, som Diakonissestiftelsen sætter over Eder" og endvidere til at tjene "i Hjertets Oprigtighed, med Kjærlighed, Sagtmodighed og Taalmodighed".

Det ses, at ritualteksterne således kan afspejle den konkrete sammenhæng, hvori de er blevet til, og at der derfor kan være behov for revision, når opgaver og idealer ændrer sig.

Tolkning af indvielsen

Det har været mest almindeligt hovedsageligt at opfatte indvielsen som en velsignelse til fremtidig diakonal gerning.

Et problem, der komplicerer opfattelsen af indvielsen, er spørgsmålet om hvad en diakon er eller hvornår en diakon bliver diakon. Man kan tage en teologisk uddannelse og være teolog uden at være præst. Det bliver man først i det øjeblik, man er blevet kaldet til et

embede som præst og bliver ordineret. Man bliver heller ikke diakonisse, før man er indviet.

Men i dansk sammenhæng blev betegnelsen "diakon" i nyere tid synonym med en uddannelse af social eller plejefaglig art, og den bruges løsrevet fra spørgsmålet om eventuel indvielse. Det skyldes bl.a., at indvielsen indtil 1960'erne fandt sted nogle år efter selve uddannelsens afslutning. Den oprindelige tanke bag denne praksis var, at den enkelte først skulle prøves i diakonalt arbejde og vise, at han var moden, stabil og værdig til indvielse. Men når først diakonerne havde forladt skolen og blev travlt optaget af deres arbejde, var det ikke sikkert, det kom til at passe med at komme til årsmøde og blive indviet. Resultatet blev, at frem til 1960 blev kun godt og vel halvdelen af de uddannede diakoner indviet, men de blev alligevel alle betegnet som diakoner. Det var bl.a. begrundet med, at der ikke dengang eksisterede en faglig uddannelse for mænd, som den plejefaglige del af diakonuddannelse kunne sammenligne sig med og tage navn efter. Der er siden sket det, at den faglige del af diakonuddannelse har taget form efter andre godkendte uddannelser, f. eks. plejhjemsassistent, socialpædagog og social- og sundhedsassistent. Da sygeplejeuddannelsen blev åbnet for mænd i midten af 1950'erne, bl.a. efter pres fra diakonskolerne, blev det også almindeligt, at diakoner kunne kombinere deres uddannelse med en sygeplejeuddannelse. En anden begrundelse har været, at man ikke kan kræve af mennesker, at de skal lade sig indvie og derfor kan titlen "diakon" ikke være betinget af indvielse.

Fra slutningen af 1950'erne udvikles et modsætningsforhold om dette spørgsmål mellem de to diakonskoler, idet holdningen på Kolonien Filadelfia blev, at man blev diakon med indvielsen, mens det i Århus blev hævdet, at man blev diakon ved uddannelsen. I de senere år synes der dog på Diakonhøjskolen at være en bevægelse væk fra dette standpunkt. Følgen bliver, at der i Århus blev lagt stor vægt på indvielsens karakter af velsignelse, mens man på Kolonien Filadelfia bl.a. fremhævede menighedens forbøn og diakonens løfte som vigtige aspekter ved indvielsen.³²

Et andet vigtigt perspektiv ved indvielsen synes at have stået stærkest i diakonissehusenes tradition, nemlig indvielsens karakter af udsendelse.

Allerede biskop Götzsche stillede i sine notater til det århusianske diakonritual i 1925-26 spørgsmål ved, om der egentlig ikke i højere grad var tale om en udsendelse fremfor en indvielse, sålænge der ik-

ke fandtes "en folkekirkelig Institution, der hedder Diakonater". Hans overvejelse bar imidlertid ikke frugt i de efterfølgende drøftelser med Diakonskolen, som vedblev at kalde handlingen for indvielse. Det skyldes bl.a., at indvielsen først fandt sted nogle år efter uddannelsens afslutning. Den afholdte højtidelighed, når diakonerne forlod skolen og blev spredt til mange dele af landet med hver deres arbejdsopgave, blev kaldt for udsendelsesfest.

Diakonissehusene har næsten altid haft deres egen kirke, hvor der samles en fast menighed, bestående af søstre, medarbejdere og andre med tilknytning til huset. Et aspekt af indvielsen er, at denne menighed kalder og udsender diakonisserne til deres diakonale arbejdsopgaver, som fællesskabet derefter støtter, fører tilsyn med og går i forbøn for.³³

Menigheden og tanken om udsendelse spiller en mere tilbagetrukket rolle i fortolkningen af diakonindvielsen, formentlig fordi den menighed, der deltager her, ikke har samme præg af fast fællesskab. Den manifesterer sig stort set kun ved denne ene lejlighed og den giver ikke den samme støtte til den enkelte, som det har været muligt gennem søsterfællesskaberne. Det hindrer dog ikke, at "udsendelse" ofte har været et tema i den tale, som forstanderen holder umiddelbart før selve indvielsen, selvom temaet ikke fremgår af selve indvielsesritualet.

I lighed med ritualets ikke-autoriserede status, ligger tolkningen af indvielsen og dens betydning i forhold til det diakonale / sociale arbejde heller ikke fast. Man fristes til at kalde problemet for "det evige spørgsmål" i diakonale kredse, for det ser ud til, at hver ny generation af diakoner har behov for at diskutere spørgsmålet om indvielsens betydning og den diakonale identitet.

Det har på en måde været lettest for diakonissehusene at besvare spørgsmålet, fordi indvielsen dér traditionelt har været tæt knyttet til nogle bestemte livsvilkår, hvor man også synligt har skilt sig ud ved en kollektiv livsform og et vidtgående økonomisk fællesskab. Men det kan være sværere at beskrive forskellen på de to socialpædagoger, der bor dør og dør med hver deres familie og følges til arbejde på den samme ungdomsinstitution hver morgen - men hvor den ene er indviet diakon, mens den anden ikke er det.

Indvielsens tyngdepunkt er kommet til at ligge i den subjektive oplevelse; den enkelte diakon og diakonisses følelser i forbindelse med handlingen. Mange diakoner og diakonisser har fremhævet den meget personlige tolkning af og styrke til deres arbejde, som de fø-

ler de har modtaget gennem indvielsen. Den personlige betydning er i dag hovedmotivation for gennemførelsen af indvielseshandlingen, bl.a. fordi den ikke kan forbindes med en bestemt funktion i kirke eller menighed på samme måde som præstens ordination.

I foråret 1999 besluttede Folkekirkens biskopper og Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer at nedsætte et ”arbejdsudvalg vedr. sognemedhjælperordningen, diakonindvielse og diakonat i folkekirken”. Resultatet af udvalgets arbejde blev fremlagt i bogen *Diakoni – en integreret dimension i folkekirkens liv* i efteråret 2001. I forbindelse med arbejdet blev der udarbejdet forslag til et vejledende indvielsesritual til brug for de diakonale institutioner. De danske biskopper har i oktober anbefalet, at ritualet bliver taget i brug. Det bliver spændende om institutionerne vil følge denne anbefaling eller om enkelte af dem vil foretrække at bevare deres eget ritual og deres egen tradition. Hvis de fire diakonale fællesskaber accepterer det nye ritual, vil der muligvis ske det samme som ved indførelsen af fællesritualerne i 1960’erne. Måske vil de ansvarlige for indvielserne i løbet af få år igen have ønske om at forbedre og tilpasse ritualets tekst til deres egen sammenhæng under henvisning til ritualets ikke-autoriserede status, og de enkelte institutioner vil pånygå deres egne veje.

Noter

Nærværende artikel foreligger i omarbejdet form i bogen *Diakoni – en integreret dimension i folkekirkens liv*, 2001.

1. Situationen i de øvrige nordiske lande er beskrevet hos Olsen, Ghita: *Den teologiske debat om diakonatet i de nordiske folkekirker*, København 2000 (prisopgave ved Det Teologiske Fakultet).
2. *Stefanus*, udg. af De Samvirkende Menighedsplejer og Stefansforeningen, 1917, 146-153; 1918, 150-154. *Indre Missions Tidende* 21/1920, 244.
3. Hans L. Martensen (1808-1884), Sjællands biskop 1854-1884.
4. Louise M. L. Conring (1824-1891), indviet som den første danske diakonisse i Kaiserswerth marts 1863, forstanderinde for Den danske Diakonissestiftelse 1863-1891.

5. Dalhoff, N.: *Den danske Diakonissestiftelse 1863-1913*, København 1913, 49-54; Hauge, S.: *I troskab mod kaldet. Den danske Diakonissestiftelse 1863-1963*, København 1963, 39-42.
6. Thomas Skat Rørdam (1832-1909), Sjællands biskop 1895-1909. Isabelle J. M. Brockenhuus-Löwenhielm (1856-1932), fra 1886 leder af arbejdsstuerne i Nørre Allé, 1900-1924 forstanderinde for Sankt Lukas Stiftelsen.
7. Brev fra assessor Mourier 19.3.1901 og svar fra biskop Skat Rørdam 20.3.1901 (Diakonissestiftelsens arkiv).
8. Brev fra biskop Skat Rørdam 19.3.1901, citeret efter Müller, J.: *Tjene vil jeg. Nogle blade af Diakonissehuset Sankt Lukas Stiftelsens historie 1900-1950*, København 1950, 81.
9. Müller 1950, 73-76; 80-85.
10. Malmgart, L.: *Med glæden som værktøj. Sankt Lukas Stiftelsen 1900-2000*, København 2000, 70-71.
11. Johannes Hoff (1876-1957), læge, forstander for Diakonhøjskolen i Århus 1920-1932.
12. Jvf. brevveksling mellem bestyrelsens medlemmer i foråret 1925 (Diakonhøjskolens arkiv).
13. Brev fra Dr. Hoff 31.7.1925. til samtlige danske biskopper (Diakonhøjskolens arkiv).
14. Breve fra biskop Olesen 1.8.1925 og fra biskop Schiøler 13.8.1925 til Dr. Hoff (Diakonhøjskolens arkiv). O.K.P. Olesen (1860-1930), biskop i Ribe 1923-1930. Thomas L. Schiøler (1860-1939), biskop i Århus 1916-1931.
15. Brev fra Dr. Hoff 17.8.1925 til Diakoniskolens bestyrelse (Diakonhøjskolens arkiv).
16. Brev fra biskop Ostenfeld 14.9.1925 til Diakoniskolen (Diakonhøjskolens arkiv); referat af punkt 8 på bispemødet 9.9.1925 (Københavns Stifts Bispearkiv, Stiftskontoret). Sagen vedr. diakonskolen (journal sag 331/1925) er desværre bortkommet i København Stifts Bispearkiv på Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm.
17. Johannes Gøtzsche (1866-1938), biskop i Viborg 1921-1936.
18. Brev fra Dr. Hoff 17.5.1926 (Viborg Stifts Bispearkiv C2/1082, Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg.).
19. Noter på det tilsendte ritual samt et udateret notat vedlagt sagen (Viborg Stifts Bispearkiv). I notatets indledning vurderer Gøtzsche henvendelsen positivt: "Det synes rimeligt, at der ved Indvielsen af Diakoner anvendes et af Biskopperne billigt Ritual, idet det maa anses for heldigt, at Diakongerningen i saa høj Grad som muligt bliver en folkekirkelig Institution, baade for den Nyttes Skyld, som Diakonerne derved kan gøre og for den Støtte, som derved kan skaffes til Sagen. At et Ritual ved Indvielsen er approberet af Biskopperne, vil sikkert være et led i Rækken af de Ting, som kan tjene dertil. Det maa derfor paa Forhaand anses for rigtigt, at Diakoniskolen har henvendt sig til Biskopperne om det foreslaaede Ritual".

20. Brev fra biskop Gøtzsche 3.6.1926 (Viborg Stifts Bispearkiv).
21. Referat af punkt 8 på bispemødet 9.9.1926 (Københavns Stifts Bispearkiv).
22. Brev fra Dr. Hoff 22.9.1926 til Diakonskolens bestyrelse (Diakonhøj-skolens arkiv).
23. Referat af punkt 5 på bispemødet 4.1.1927 (Københavns Stifts Bispearkiv); brev fra Dr. Hoff 18.1.1927 til Diakonskolens bestyrelse (Diakonhøj-skolens arkiv).
24. Prøveritualbog. Forslag til ritualbog for den danske evangelisk-lutherske folkekirke. Gudstjenester og kirkelige handlinger, København 1963.
25. Referat af møde 19.9.1961 i Protokol for Fællesudvalg mellem de tre danske diakonissehuse (Diakonissestiftelsens arkiv).
26. Johannes W. Jacobsen (f. 1915), forstander for Diakonissestiftelsen 1960-1968, biskop i Viborg 1968-1985. Johannes Müller (1907-1979), forstander for Sankt Lukas Stiftelsen 1946-1977. Vilhelm M. Kolthoff (1906-1990), forstander på Kolonien Filadelfia 1958-1973.
27. Sankt Lukas Stiftelsens årbog 1963-64, 20-24; referat af møde 17.2. 1964 i Protokol for Fællesudvalg mellem de tre danske diakonissehuse (Diakonissestiftelsens arkiv).
28. Jvf. samtale med Jens Nørgaard, 7.6.2000. Nørgaard (f. 1919) var forstander for Diakonhøjskolen 1961-1977.
29. Se Malmgart, L.: Kærlighedens liv er handling. Diakonitænkning og diakoniuddannelse på Kolonien Filadelfia 1897-1987, i: *Bær hinandens byrder*, (red. Mortensen B.B.; Malmgart L.) Dianalund 1997, 73.
30. Hagesæther, Ole D.: Vigsling av diakoniarbeidere, i: *Diakoni og Kirke*, Oslo 1976, red. A. Aarflot, s.124-172.
31. Kilder til selve ritualteksterne er dels gengivelse af ritualet gennem årene i *Diakonbladet*, (udg. af Diakonhøjskolens Diakonforbund og Kolonien Filadelfias Diakonforbund), i årbøger / meddelelser fra Den danske Diakonissestiftelse og Sankt Lukas Stiftelsen, og dels kopierede sangblade med ritualet fra indvielser de seneste 25 år i de respektive institutioners arkiver. Samlingen omfatter 15 forskellige ritual-udgaver fra Diakonissestiftelsen, 8 fra Sankt Lukas Stiftelsen, 13 fra Kolonien Filadelfia og 12 fra Diakonhøjskolen.
32. Se Malmgart 1997, 80-81; 86-89.
33. Dette er f.eks. tydeligt formuleret af forstander G. Tøttrup i *Hilsen fra Sankt Lukas Stiftelsen, november 1979*, 2.

Summary

In contrast to the other Nordic countries, the ritual for dedication of deaconesses and deacons is not a part of the official liturgy of the Danish Folk Church and deacons are not employed in the Church. The dedication of deaconesses and deacons has always been performed as a private religious act, connected to the deaconal institutions.

There are three Danish deaconess houses, Den danske Diakonisses-tiftelse, established 1863, Sankt Lukas Stiftelsen, established 1900 and Kolonien Filadelfias Diakonissehus, established around 1897. Deacons have been educated and dedicated at two schools, Kolonien Filadelfias Diakonskole, established around 1906 and Diakonhøjskolen in Århus (the deaconal college), established 1920.

The question of the dedication has been discussed with Danish bishops on several occasions.

In 1867 Diakonissestiftelsen wanted to dedicate the first deaconesses, inspired by the tradition in the German deaconess houses, most notably Kaiserswerth. The matter was discussed with bishop Martensen in Copenhagen who at first would not allow the ceremony to take place in the church. He suggested it should be performed in the living room of the deaconess house, but later agreed to the ceremony taking place in public. In 1901 the bishop in Copenhagen, Skat Rørdam, refused to perform the dedication of the matron of Sankt Lukas Stiftelsen, because it would give this private institution an official standing in the Church. In 1925 the leader of Århus Diakonskole, Dr. Hoff, wrote to all the Danish bishops, hoping to have the ritual for dedication of deacons accepted by the bishops. The bishops approved the ritual in January 1927, having made some changes in the text of the ritual. Especially bishop Gøtzsche in Viborg commented on the text. In the early 1960's the Liturgical Commission was interested in the dedication rituals, but they were not included in the suggestion for the new book of rituals in 1963.

Due to the private status of the dedication act, the texts of the rituals has been revised in many ways over the years, since almost every leader of a deaconal institution has wanted to improve the ritual. There have been several theological understandings of the dedication act, but mostly it has been regarded as a blessing for the future social work of the new deaconesses and deacons.